

*Михайло Олексій, аспірант
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород
Науковий керівник: Варцаба В.І., д.е.н., професор*

ПОДАТКОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ В РОЗВИТКУ РЕГІОНУ (НА ПРИКЛАДІ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Сучасна економічна ситуація в регіонах України вимагає оновленого підходу до визначення податкового потенціалу для збалансування податкового навантаження окремих регіонів та окремих платників податків. Категорія податкової ефективності, однією зі складових якої є податковий потенціал, характеризується різними показниками та оцінюється за різними критеріями. [3]

Концептуальні засади визначення податкового потенціалу на рівні підприємства доцільно формувати виходячи із структурної схеми економічної діяльності з урахуванням її мети, якою звичайно вважається отримання прибутку. Відповідно до структури економічної діяльності податковий потенціал є сукупністю статичної та динамічної складової. [3]

Стратегічний податковий потенціал розраховується на макро- і мікрорівнях.

Тактичний податковий потенціал — це розмір запланованих податкових платежів, тобто це стратегічний податковий потенціал з відрахуванням суми пільг за податковими платежами, які надаються платникам податків. У цілому тактичний податковий потенціал дає реальну суму податкових платежів, на яку може розраховувати держава при плануванні свого бюджету на фінансовий рік за умови виконання всіма платниками своїх зобов'язань. [3]

Впродовж 2021 року податковий потенціал органів місцевого самоврядування ототожнивсь податковою спроможністю завдяки чотирьом податкам, які разом становлять понад 92% загальних податкових надходжень до місцевих бюджетів Закарпатської області. Загалом надійшло податків, зборів та інших доходів без урахування міжбюджетних трансфертів та власних надходжень бюджетних установ у сумі 6 557 387,9 тис. грн.

Розглянемо структуру доходів місцевих бюджетів в Закарпатській області за 2021 рік в таблиці 1.

Як видно з табл. 1, реалізація податкового потенціалу для бюджету Закарпатської області може покривати першочергові видатки в результаті надходжень податку на доходи фізичних осіб (63,64% всіх податкових надходжень), також фіскально значущими можна вважати єдиний податок (питома вага в загальному обсязі місцевих бюджетів становить 12,28%) та податок на майно (понад 9% податкових надходжень), акцизний податок (понад 7 %). Інші податкові платежі мають менш виражений фіскальний ефект, однак можуть слугувати регулятивним потенціалом місцевого економічного розвитку.

Отже, наряду із рядом ефективних аспектів податкового потенціалу органів місцевого самоврядування існують й певні ризики. Пандемія, спричинена COVID-19, несприятливо відобразилась на діяльності суб'єктів господарювання. Потреба у карантинних заходах і профілактичних обмеженнях з боку державних органів знизила рівень ділової активності в регіонах. Органи місцевого самоврядування шукають податкові компроміси з суб'єктами

VII Всеукраїнська науково-практична конференція
«Трансформація національної моделі фінансово-кредитних відносин:
виклики глобалізації та регіональні аспекти»

підприємницької діяльності через механізми податкових канікул, розстрочень і відстрочень податкових зобов'язань. [1]

Таблиця 1

Структура доходів місцевих бюджетів в Закарпатській області за 2021 рік

Назва податків, зборів та інших доходів	Відсоток зарахування до місцевого бюджету відносно до затв. плану	Надійшло за 2021 р., тис. грн.	Питома вага в загальному обсязі доходів місцевих бюджетів, %
Всього по області	-	6 557 387,9	100,0
<i>у тому числі</i>			
платежі загального фонду			
Податок та збір на доходи фізичних осіб	107,7 %	4 173 532,8	63,64
Єдиний податок	119,6 %	805 159,1	12,28
Податок на майно	113,8 %	596 580,4	9,1
Акцизний податок	102,3 %	464 212,1	7,1
Плата за надання адміністративних послуг	96,8 %	103 647,2	1,6
Податок на прибуток підприємств	108,3 %	87 750,4	1,3
Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів	110,1 %	64 441,2	1,0
Рентна плата за використання води та інших природних ресурсів	113,3 %	22 959,7	0,35
Надходження від орендної плати за користування цілісним майновим комплексом та іншим державним майном	107,4 %	21 901,5	0,3
платежі спеціального фонду			
Кошти від продажу землі	100 %	117 414,4	1,8
Кошти від відчуження майна, що перебуває в комунальній власності	110,6 %	24 552,3	0,4
Екологічний податок	115 %	6 955,1	0,1
Надходження коштів пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту	100 %	2 679,2	0,04
Плата за послуги, що надаються бюджетними установами згідно з їх основною діяльністю	96,9 %	21 921,8	0,33
Інші джерела надходжень	162,8 %	43 680,7	0,66

Джерело: створено на основі: [2]

Воєнний стан також значною мірою впливає на втрати місцевих бюджетів у 2022 році, які пов'язані із запровадженням заходів із тимчасового закриття певних підприємств та закладів, найбільша питома вага з яких припадає на представників малого та середнього бізнесу. Зокрема, для Закарпаття це недоотримання туристичного збору у зв'язку зі зменшенням потоку туристів, витрати на допомогу внутрішньо переміщеним та евакуйованим особам та зниження податкових надходжень, що пов'язані із зменшенням ділової активності на території регіону. Проте, очікується збільшення надходжень єдиного податку завдяки релокованому бізнесу, адже близько 45 % від усіх релокованих компаній в Україні переїхали на Закарпаття.

Список використаних джерел:

1. Десятнюк О., Ткачик Ф. Роль податкового потенціалу в розвитку місцевого самоврядування в Україні. Світ фінансів. 2021. Вип. 1(66) С. 77-88.
2. Закарпатська обласна військова адміністрація. URL: <https://carpathia.gov.ua/>
3. Шеремет. О. О., Гордійчук Ю. О., Податковий потенціал підприємств та можливості його підвищення в Україні. Електронний журнал Ефективна економіка. 2013. Вип. № 5.